

## Nr 772

Av herr Eriksson i Bäckmora m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 43, angående kommunal skatteutjämning, m. m.

(Lika lydande med motion nr 655 i Första kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 43 år 1965 föreslås införande fr. o. m. år 1966 av en bidragsgivning till kommunerna i allmänt skatteutjämnande syfte. I samband härmed kommer nuvarande skatteersättningar till kommunerna i anledning av 1957 och 1961 års ortsavdragsreformer att upphöra. Det i föreliggande proposition föreslagna bidragssystemet är uppbyggt så, att bidrag utgår *dels* till landskommuner, köpingar, städer, landstingskommuner och kyrkliga kommunenheter, när skattekraften, d.v.s. skatteunderlaget per invånare i kommunen, understiger en viss nivå (skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft), *dels* till landskommuner, köpingar och städer, när den sammanlagda utdebiteringen för allmän kommunalskatt överstiger medelutdebiteringen i riket (skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering). Utöver dessa bidrag kan efter ansökan ett extra skatteutjämningsbidrag utgå, om synnerliga skäl föreligger.

Skatteutjämningsbidraget vid brist på skattekraft bygger på ett tillskott av skatteunderlag. Detta tillskott varierar med hänsyn till kommunens belägenhet. Riket indelas sålunda i tre skattekraftsområden med olika gränser för tillskottens storlek, nämligen skattekraftsområde 1, omfattande hela riket med undantag av de fyra nordligaste länen, skattekraftsområde 2, omfattande Västernorrlands och Jämtlands län samt Västerbottens läns kustland, och skattekraftsområde 3, omfattande Lapplandsdelen av Västerbottens län och Norrbottens län. Kommun garanteras en skattekraft i område 1 av 95 % om fråga är om landstingskommun och 90 % om fråga är om annan kommun, i område 2 av 110 % och i område 3 av 125 % av medelskattekraften i riket.

Gävleborgs län har i propositionen föreslagits tillhöra skattekraftsområde 1.

I sitt remissyttrande över det betänkande som ligger till grund för propositionen yrkade landstingets förvaltningsutskott att Gävleborgs län måtte hänföras till skattekraftsområde 2. Som skäl härför åberopade utskottet bl. a. följande:

Då Gävleborgs län till sin struktur är att jämföra med övriga norrlands-län, anser förvaltningsutskottet att länet bör hänföras till skattekrafts-

område 2. Detta synes särskilt motiverat beträffande landskapet Hälsingland, som med sina utpräglade glesbygdsområden och ogynnsamma befolkningsutveckling torde vara att likställa med landskapet Medelpad ur dessa synpunkter. En jämförelse av medelskattekraften mellan dessa båda landskap talar onekligen för en sådan likställighet i detta avseende. Enligt senast tillgängliga uppgifter är medelskattekraften för landskapet Medelpad 42: 18 samt för landskapet Hälsingland blott 35: 70. Denna enligt utskottets mening relativt stora differens torde åtminstone delvis kunna förklaras av den mycket ogynnsamma ålderssammansättningen i landskapet Hälsingland, särskilt vad beträffar ljustalsregionen. Eftersom medelskattekraften brukar accepteras som en mätare på kommunernas ekonomiska ställning, torde enbart detta förhållande utgöra tillräckligt skäl för en ändring av föreliggande förslag med avseende på Gävleborgs län. För att ytterligare understryka länets samhörighet med övriga norrlandslän vill förvaltningsutskottet hänvisa till lokaliseringstuderingens förslag liksom till den i ärendet framlagda propositionen, i vilka landskapet Hälsingland föreslagits tillhöra samma stödområde som övriga norrlandslän.

Föredragande departementschefen har i propositionen tagit upp den av landstingets förvaltningsutskott aktualiserade frågan om till vilket skattekraftsområde Gävleborgs län bör hänföras och i anslutning härtill bl. a. framhållit följande:

Enligt de undersökningar som skatteutjämningskommittén företagit föreligger inte tillräckliga skäl att garantera vare sig länet i dess helhet eller något av de i detsamma ingående landskapen en högre skattekraft än övriga i området ingående län. En inom finansdepartementet gjord undersökning har inte gett annat resultat. Denna visar att medelutdebiteringen efter skatteutjämningsbidrag skulle bli för Gästrikland 16: 70 kr./skr. och för Hälsingland 16: 85 kr./skr. Den beräknade medelutdebiteringen för länet som uppkommer efter bidrag i skatteutjämnande syfte kan för övrigt inte anses anmärkningsvärt hög.

Vi är medvetna om att i ett bidragssystem av här ifrågavarande art indelningen i skattekraftsområden måste bli i viss mån schematisk och att någon millimeterrättvisa inte går att uppnå. Däremot anser vi att strävan bör vara att kommuner med stort sett likartade ekonomiska förutsättningar i möjligaste mån hänföres till samma skattekraftsområden. Denna i och för sig självklara grundsats har enligt vår mening inte i tillbörlig grad beaktats i propositionen i fråga om Gävleborgs län.

Som landstingets förvaltningsutskott i sitt ovannämnda remissyttrande även framhållit är Gävleborgs län till sin struktur att jämföra med övriga norrlandslän. Detta gäller i alldeles särskild grad landskapet Hälsingland med sina utpräglade glesbygdsområden och ogynnsamma befolkningsutveckling. Länets och i synnerhet landskapet Hälsinglands samhörighet med övriga norrlandslän har därför i flera fall beaktats av statsmakterna i samband med olika statliga stödåtgärder. Som exempel härpå vill vi

endast nämna de av statsmakterna nu senast vidtagna åtgärderna på lokaliseringsområdet.

Om man, vilket propositionen även bygger på, utgår ifrån medelskattkraften som en mätare på en kommuns ekonomiska ställning, visar exempelvis en jämförelse av medelskattkraften mellan landskapet Medelpad, som enligt propositionen hänförs till skattekraftsområde 2, och landskapet Hälsingland att de ekonomiska förutsättningarna för hälsingekommunerna är betydligt sämre än för kommunerna i Medelpad.

Ovannämnda förhållanden har icke ens berörts i propositionen. Däremot har såsom skäl för att Gävleborgs län hänföres till skattekraftsområde 1 i densamma angivits att medelutdebiteringen efter föreslagna skatteutjämningsbidrag skulle bli för Gästrikland 16: 70 kr./skr. och för Hälsingland 16: 85 kr./skr. Den beräknade medelutdebiteringen — 16: 77 kr./skr. — för länet, som uppkommer efter bidrag i skatteutjämnande syfte, kan därför enligt departementschefens förmenande inte anses anmärkningsvärt hög.

Vi kan instämma i departementschefens uttalande på denna punkt, om detta tal sättes i relation till den för år 1965 beräknade medelutdebiteringen i riket — 16: 64 kr./skr. Om den för Gävleborgs län beräknade medelutdebiteringen däremot sättes in i sitt rätta sammanhang, d. v. s. i relation till de medelutdebiteringar som beräknas uppkomma inom andra län efter skatteutjämningsbidrag och när kostnaderna för polisväsendet m. m. helt bestrides av statsmedel, blir jämförelsen en helt annan. Medelutdebiteringen kommer nämligen för Gävleborgs län att bli den näst högsta i riket! Endast Västmanlands län med sin betydligt större skattkraft beräknas få en högre medelutdebitering än Gävleborgs län, eller 16: 92 kr./skr.

Vi anser sålunda att från rättvisesynpunkt övervägande skäl talar för att Gävleborgs län bör hänföras till skattekraftsområde 2.

Under hänvisning till det ovan anförda hemställer vi sålunda,

att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 43 år 1965, angående kommunal skatteutjämnings, m. m., måtte besluta, att Gävleborgs län skall hänföras till skattekraftsområde 2.

Stockholm den 24 mars 1965

*John Eriksson*  
i Bäckmora

*Olle Westberg*

*Henning Nilsson*

*Hans Nordgren*